

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՏՈՐ Ծ.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 30, 1897

ԹԻԻ 40

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

	ԵՐԷՆ
Արդելքները	313
Լաւագոյնը կը պահանջուի	313
Սանդուխտը Բոնի	314
Մեկնութիւն Բ. Կոր. Ժ. 5 Համարին	314
Յովհաննէս Պրնեան	315
Հովը Իբրեւ Օժանդակ Թուշեւու	315
Ջուր Խմել	316
Օրենական Նորութիւնք	317
Հացի Եւ Դպրոցի Տագնապն Ի Մայլաթի	318
Տարսնի Գոյէճը	318
Աղէ	318
Հանդէս Քաղաքական	319
Գրամական	320

ԱԻԵՏԱԲԵՐ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ. Կը հրատարակուի ամէն հինգշաբթի օր:

Տարեկան գինն է ամէն տեղւոյ համար կանխիկ 1 1/2 մեծիտիյէ, վեցամսեայն՝ 3/4 մեծիտիյէ: Թղթատարի ծախքը խմբագրութեան վրայ է: Մեկ բերրի գինն է 30 փարս:

Հրատարակելի կամ խմբագրութեան վերաբերեալ համակներ պարտին ուղղորդիլ առ Տր. Զ. Ֆ. Հէրիֆ, իսկ բաժանորդագրութեան վերաբերեալներն՝ առ Տր. Զ. Ք. Կրիֆ, Ամերիկաց խան, Կ. պոլիս:

Ամերիկայի Միացեալ Ռազմական Կողմանէ,
Զ. Ք. Կրիֆ, ԱՐՏՕՆԱՅԵՐ
Զ. Ֆ. Հէրիֆ, ՏԵՐՔԵՆ-ՆԵՐԱԳԻՐ

ԱՐԳՆԵԼՔՆԵՐԸ

(Պատ. Թոյն)

Գտնենք այն բաները որ զԱստուած գտնելու արդելք կ'ըլլան մեզի: Առաջին արդելքն է ներկայ մեզաց շարունակութիւնը: Թերեւս կ'ըսենք թէ մեր մեղքը փոքր է, թէ մեր մեղքը չկայ իրականապէս: Եւ թերեւս այդպէս կը պահենք մեր թերութիւնը մինչև իսկ մեր աչքէն: Բայց օգուտ չընենք մեզի: Աստուած պիտի շարունակէ իր երեսը պահել մեզմէ մինչև որ այդ մեղքին համար ապաշխարենք: Կրնանք եկեղեցի ու աղօթքի ժողովի երթալ ամէն օր: Կրնանք Աստուծոյ համար ամէն բան թողուլ: Բայց ցորչափ կը զլանանք թողուլ այդ մէկ մեղքը, պիտի չյաջողինք գտնել զինք: Երկրորդ արդելքն է խոստովանուած հին մեղքը: Թերեւս երկու, տասը, տասնէնչորս կամ քսան տարի առաջ գործեցիք զայն: Տարբերութիւն չընենք: Ցորչափ ժամանակ չխոստովանելք, ձեր ու Աստուծոյ միջև արդելք կ'ըլլայ այն: Այդպէս եղաւ Դաւթի,

և ձեր սիրտը կ'ըսէ ձեզի թէ այդպէս եղած է ձեզի ալ: Եթէ մէկուն անիւրաւութիւն ըրած էք, զացէք խոստովանեցէք: Երբեմն հրապարակային խոստովանութիւն անգամ պարտականութիւն է: Բայց ամէն պարագայի մէջ պէտք է ապաշխարել հին մեղքին համար: Վճարեցէք ձեր հին պարտքերը: Իրաւունք ըրէք այն մարդուն զոր շատ տարի առաջ խաբեցիք: Գացէք ճշմարիտն ըսէք անոր որուն ստեցիք: Գացէք, վասն զի միայն այդ կերպով պիտի գտնէք զԱստուած: Երրորդ արդելքն է անհերոգութիւն, ատելութիւն, կասկած և դառնութիւն: Աստուած չկրնար գործել դառնութեամբ լցուած սրտի մէջ: Եթէ մէկն անիւրաւութիւն ըրած է ձեզի, ներեցէք անոր: Անոր զղջալուն մի սպասէք: Գիտաւ թէ Աստուած ձեր գղջալուն սպասէր, ի՞նչ կ'ըլլար ձեր ապագայ վիճակը: Երանի՛ թէ Աստուած ամէն սրտի դառնութիւնն հանէր: Չորրորդ արդելքն է Աստուծոյ կամքին անձնատուր ըլլալու երկիւղը: Չէք ուզեր Աստուծոյ յանձնուիլ: Կը վախնաք թէ պիտի ըսէ որ քարոզիչ ըլլաք, կամ կատարէք այնպիսի գործ մը զոր չէք սիրեր: Սակայն մեր Հայրն է ան: Մօրմէ մը աւելի խանդակալթ է, և իր կամքն ամենիմաստ և ամենալաւ է: Անոր վստահինք և սորվինք ըսել, “Քու կամքը ըլլայ:” Հինգերորդ արդելքն է հոգեւոր հպարտութիւն, վեցերորդն՝ անհաւատութիւն: Քանզեք այն պատուարները որ մեզ կը զատեն Աստուծմէ, որուն փառք յաւիտեանս: Ամէն:

ԼԱԻԱԳՈՅՆԸ ԿՐ ՊԱՀԱՆՁՈՒԻ

Մոգերը որ Յիսուս մանուկին եկան՝ “ընծաներ տուին անոր, ոսկի ու կնդրուկ և զմուռս,” իրենց երկրին ամենէն թանկագին ու պատուական արտադրութիւնները: Եկան հեռու տեղէ, երկար և աւազուտ անապատներէ: Բերին ճոխ և արքայապալայէ ընծաներ, և երբ Մանուկը գտան՝ տուին անոր ամենէն թանկագին, պատուական և լաւագոյն բանը զոր ունէին: Հեթանոս երկրի այս

ընակիներուն այս գործը փրիստոսի առաջնը կրող աշակերտներու իրագիտական դասը ըլլալու է: Եթէ մոգերն իրենց ունեցած լաւագոյն բանէն նուազ ունէ ընծայ անվայել համարեցան տալ անոր երբ դեռ անոր, անօգնական մանուկ էր, որչափ առաւել իրենց լաւագոյնը տալու են անոր անոնք որ ճանչցան զայն իր անզուգական արժանեաց ու իր զօրութեան լիութեան մէջ: Եւ սակայն այս պարտականութիւնը չգործադրուիր: Սրտի և գլխի առատ դանձեր կան պատրաստ, բայց կը պահուին կամ դժկամակօրէն կը նուիրուին, եթէ կը նուիրուին երբեք: Փրիստոսի շատ աշակերտներ այնպէս ժլատ և անձնասէր են որ բոլոր թանկագին ու պատուական բաներն իրենց կը վերապահեն, և միայն անարգ ու անտրին բաները կուտան անոր: Սակայն ամենէն աղէկը տրուելու է, եթէ ոչ՝ ընծան ընծայ չըլլար: Նոյն ձեռքերը որ ժրութեամբ կը գործեն անձին համար և իրենց ճարտար աշխատութեամբ ճոխ ու արդիւնաւոր կը գործեն կեանքը՝ Աստուծոյ նուիրուելու են: Մտքի և սրտի գանձեր կան: Ուսման հարստութիւնը և իմաստութեան գանձերն իրաւամբ փրիստոսի կը պատկանին: Ան որ իր սեղանաւորական հաշիւն աւելի կը սիրէ քան զՔրիստոս և դրամ չտար, նուազ երկիւղած է քան Քրիստոսի խանձարուն այցելող հեթանոսները: Փրիստոս արժանի է ամէն ընծայի որ կրնայ նուիրուիլ: Ուստի լաւագոյն բոլոր ընծաները կրնան իրն ըլլալ — ոսկւոյ ընծաները, երգի բուրումը, աղօթքի խունկը, ձեռաց և ուղեղի առաջին ոյժը, սրտին ամենէն ներքին նուիրումը, սիրոյ հարստութիւնը, յուսով շողացող և յաւիտեանական կեանք ունեցող հոգւոյ գոհարները: Գանձն ի՞նչ ալ ըլլայ՝ Փրկչին ոտքը դրուելու է երկիւղածութեամբ, յօժարութեամբ և սիրով: Մեծ ըլլայ թէ փոքր, եթէ լաւագոյնն է, կ'ընդունուի օրհնութիւն ու խաղաղութիւն:

Յիշուելու է նաև թէ բոլոր ընծաները մարդոց կողմէ չեն: Տէրն ալ պարգև

ներ կու տայ ի փոխարէն : Ասոնք ալ պատուական են : Կեանքի և հոգիի շնորհներն անոր հրամանին տակ են : Ասոնք առատօրէն կը պարգևէ : Կը պարգևէ արդարութեան զգեստներ, փառաբանութեան երգեր, խաղաղութիւն գետի պէս, և կը պարգևէ ամենուն որ իրենց լաւագոյն ընծաները կը տանին անոր :

ՍԱՆԴՈՒԹԻՐ ԲՈՆԵՆԼ

Նիւ Եորքի ֆուլբրեան Հաստատութեան գործաւորներէն մին, նոյն հաստատութեան սրահներէն միոյն մէջ նորոգութիւն ընելու նպատակաւ սանդուխէ մը վեր ելլել հարկադրուելով, “Հոս նայէ, կը բռնէ՞ք սա սանդուխը,” պոռաց մարդու մը որ մօտը կեցած իրեն կը նայէր այդ պահուն : Մարդն անմիջապէս վազեց բռնեց սանդուխը մինչև որ գործաւորը վեր ելլաւ և իր գործը կատարեց : Այդ պարզ և յօժաւրամիտ մարդուկը փիթըր ֆուլբրեն էր : Կ'ըսենք թէ այդ էր փիթըր ֆուլբըրը, այո, փիթըր ֆուլբըրն իր ամբողջութեամբ : Անոր համար փառք էր սանդուխը բռնել ուրիշներու համար : Ինք կը յիշէր թէ վեր ելլելն ինչ դժուար դատած է երբ կը ջանար բան սորվիլ և ինքզինք յարմարցնել իր օգտակար ծառայութեան ասպարէզին համար : Շատ, շատ տարիներ առաջ որոշած էր վերելքի գործողութիւնը դիւրացնել ուրիշներու համար : Իր հոշակաւոր հաստատութիւնը սանդուխ էր, և անոր մէջ ամենէն գեղեցիկ տեսարանը իր խակ ամենօրեայ ներկայութիւնն էր : Ամէն օր անոր քով կ'երևէր իր ալեւոր մազերուն բոլոր փառքով և զայն կը բռնէր, որպէս զի երիտասարդներ և օրիորդներ կարենային վեր ելլել :

Այս ինչ ըսել է : Ոչ ուրիշ բան, այլ թէ փիթըր ֆուլբըրը քրիստոնեայ էր : Այս՝ քրիստոնէութեան բուն ոգին է բառին կատարեալ նշանակութեամբ : Անոր խակ կեանքն է որ սորվեցուց թէ “Աւելի երանելի է տալը քան թէ առնելը,” խօսք մը՝ զոր Աւետարանիչները մոռցած էին և Պօղոս առաքեալ պահպանեց կորստեան վտանգէն : Այս է դասը զոր աշակերտներն իրենց վարդապետէն առած էին երբ ըսին թէ քրիստոս իր անձին հաճոյ չեղաւ : խօսք մը՝ զոր իր թշնամիներն իսկ սորված էին և կրկնեցին իրենց սա՝ ծաղրաբանութեամբ. “Ուրիշները ազատեց, ինքզինքը չկրնար ազատել :” Այս է բուն քրիստոսի ամփոփումը Աստուծոյ օրէնքին՝ դարձեալ մարմնացած մարդկային կեանքի մէջ, ինչպէս շատ անգամ մարմնացած է, փառք Աստուծոյ, Յիսուսի օրինակ հանդիսանալէն ի վեր :

Աղքատ թէ հարուստ ամէն մարդու

համար ճերմակ օր է այն երբ կ'որոշէ, ինչպէս փիթըր ֆուլբըրը որոշեց, իր կեանքը, իր խորհուրդը, իր լուծանքը կամ միլիոնները ուրիշներու նուիրել : Ասով աւելի երջանիկ կ'ըլլան այդպիսիները, աշխարհն ալ աւելի երջանիկ կ'ըլլայ : Կը ճաննանք ողջ հարուստներ, որոնց բոլոր մտածումը սա է թէ ինչպէս կրնան իրենց հարստութիւնը աշխարհի ծառայեցնել : Անցեալ օր ատոնց մին սապէս ըսաւ. “Աւելի մտածել պէտք է գիտնալու համար թէ ինչպէս պէտք է վատնել դրամը՝ քան թէ ինչպէս չահելու է դրամը :” Բայց մենք կրնայինք դիւրաւ յիշել մէկէ աւելի հարուստ Նիւ Եորքցիներ, որոնք փիթըր ֆուլբըրէ աւելի միլիոններ ունին, բայց ամուր կը սեղմեն իրենց տոլարները և բնաւ փոյթ չեն ըներ սանդուխը բռնելու : Իրենց համար անօթի և չարքաշ մարդիկ մաղթանք չունին : Իրենց դադաղին ետեւէն պատկառու և երախտագէտ բազմութիւններ պիտի չերթան : Իրենց համար արցունք պիտի չթափի : Օր մը առաւօտեան թերթը պիտի ծանուցանէ թէ մեռան և սաչափ միլիոն ոսկի թողուցին իրենց ետեւէն անոր համար որ չէին կրնար իրենց հետ տանիլ : Այդչափ : Ինչո՞ւ : Վասն զի միայն իրենց համար մտածեցին, աշխատեցան և դիզեցին : Երբեք սանդուխ չբռնեցին : Արհամարհեցին սիրոյ և ծառայութեան օրէնքը, որ ամէն օրէնքէ վեր է, որուն վրայ հաստատուած է Աստուծոյ դատաստանին աթոռը, որով կը դատէ նա ինքզինք և աշխարհը, և որով դատելու ենք մենք մեր ընկերները :

Փիթըր ֆուլբըր իր պատանեկութեան ատեն պարզ ու խորին իմաստութիւնն ունեցաւ իր սրտին ու կեանքին մէջ ընդունելու այն երանելի կանոնը որ անձը կը խոնարհեցնէ՝ ուրիշները բարձրացնելու համար, և որ օրէնքի և կեանքի յատուկ Աստուծոյ երանելի անտեսութեան մէջ կը բարձրացնէ աշխարհն ալ, անոր բարերարն ալ : Վստահէ Աստուծոյ խօսքին, “Ով որ իր անձը կը խոնարհեցնէ, պիտի բարձրանայ :” Ով որ սանդուխին ոտը կը կայնի որպէս զի բռնէ դրամ, երկնաւոր թագաւորութեան խնճոյքին մէջ դիմաւոր բազմականին քով պիտի բազմի :

ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ Բ ԿՈՐ. Ժ. 5 ՀԱՄԱՐԻՆ [Խմբագրական]

«Աստուծոյ գիտութեանը դէմ բոլոր հպարտացած բարձր բաները, ու բոլոր միտքերը քրիստոսի հնազանդութեանը գերի կ'ընենք :»

Սուրբ Գրոց յորդորներէն խիստ շատեր քրիստոնէին կը ցուցնեն իր ստորին կամ ֆիզիքական բնութեան յաղթելու եւ քրիստոսի մատուցանելի իր ծառայութեան մէջ զայն հոգիին հնազանդեցնելու անհրաժեշտ պէտքը եւ պարտականութիւնը : Զոր օրինակ, նոյն առաքեալը որ գրեց վերոյիշեալ

համարը զոր պիտի ջանանք մեկնել՝ ուրիշ տեղ գրած է սապէս. «Իմ մարմինս կը ճնշեմ ու կը նուաճեմ, որ չըլլայ թէ ուրիշներուն քարոզելէս ետեւ՝ ես ինքնս խոտելի գտնուիմ» (Ա. Կոր. Թ. 27) :

Յօդուածիս նիւթ եղող համարը շատ պարզ եւ անսխալելի կերպով կը ցուցնէ թէ ինչպէս մեր ֆիզիքական բնութեան նոյնպէս մեր իմացական բնութեան կողմը թաքուն վտանգներ կան քրիստոսի կատարեալապէս հաւատարիմ մնալէ արգելուելու :

Կ'ուզենք նախապէս ըսել թէ մենք այս համարը ճշգրիտ գիտութիւններու եւ ֆիզիքական գիտութիւններու ժողովեամբ պարապելու արգելք մը չենք համարել : Նկատուելու է այն մանաւանդ իրեւ զեկոյց մը, թեւեւ մինչեւ անգամ կը հայթայթէ կանոն մը, թէ այսպիսի պարապում մը եւ իմացական ամէն ջանքեր ինչպէս յառաջ տարուելու են : Այս համարին հետ լաւ կրնան բաղդատուիլ մեր Տէրոջն իսկ խօսքերը, «Թէ որ մէկը կ'ուզէ անոր կամքը ընել, պիտի գիտնայ աս վարդապետութեանս համար թէ արդեօք Աստուծոյ է թէ ես ինքիմէս կը խօսիմ» (Յովհ. Է. 17) : Ասոնք մեզի կ'օգնեն գտնել այս վարդապետութեան հիմնական «կոչումը» : այն է թէ նախ հարկ է Աստուծոյ հաւատալ եւ Աստուծոյ հնազանդել : Ասոնք են հոգեւոր գիտութեան մէջ ամէն յառաջդիմութեան նախնական պայմանները :

Առաջին, հիմնական բանն է քրիստոսի հնազանդել : Այս ոգին, քրիստոսի հնազանդելու այս կամքը, տիրող ըլլալու է հոգիին մէջ, Առաջին տեղը գրաւելու է՝ ամէն զնով, ապա թէ ոչ՝ հոգեւոր ճամարտութեան մէջ իրական յառաջդիմութիւն հնարաւոր չէ : Բայց երբ այս ոգին եւ այս սովորութիւնը կան, առ քրիստոս հաւատարմութիւնը կ'ապահովուի : Այս ուղիղ դիրքի մէջ կը գնէ հեռաքնին միտքը, կ'ապահովէ անոր առողջ գործողութիւնը :

Քրիստոս իր երկրաւոր կեանքով, Աւետարաններուն մէջ արձանագրուած իր աննման վարդապետութիւններով, հաստատեց իր իրաւունքը թէ ինքն է ճամարտութեան չափանիշը : «Ես եմ ճամարտութիւնը» (Յովհ. Ժ. 7. 6) :

Արդ հոս կը պարզուի մեր բնաբանին իմաստը բիբլեզի պէս յստակ կերպով, Կ'ուզէք դուք ձեր միտքը յաջողապէս գործածել գիտութիւն ստանալու եւ ուրիշներու աւանդելու համար : Ուրեմն ըստ մեր բնաբանին՝ հետաքայ բաները գիտուելու են :

1. Խոյս տուէք ձեր իմացական կարողութեամբ պարծել : Գիտութեան համար պարծիլը կը կուրացնէ մարդուն աչքը : Մտաւորական կարողութիւններու վրայ պարծիլ տեսութեան ճամարիտ վառարանէն՝ դուրս կը հանէ մարդը : Կը ջնջէ անոր կարողութիւնը մեծ ու փոքր, մօտ ու հեռի բաներու միջեւ եղած համեմատութիւնը որոշելու : Կը խեղճի՝ բէժ առարկաները եւ սխալ արդիւնքներ կու տայ : Ծճարտապէս իմաստուն մարդը ճամարտապէս համեստ մարդն է :

2. Անսանձ երեւակայութիւն եւ անզուսպ մտածութիւն ապօրէն, անպտուղ եւ փշաւակար են : Երեւակայութիւնը մեր մտաց արջայական մէկ կարողութիւնն է, բայց կը պահանջէ խիստ կառավարութիւն, մանաւանդ երբ դէպ ի վեր կը սաւառնի եւ հոգեւոր բաներու բնագաւառին մէջ կը գործածուի, ճիշդ ինչպէս հսկողութիւն կը պահանջէ երբ կ'ուզէ պատկերացնել ստորին ու արգելուած բաներ :

նակ մը. Հոգամարդը (հարապարհ) որ բաւական թուանքներ ետքը նստած է, կ'ուզէ իր ընկերներուն հետ միանալ որոնք իրենց թեւերը կը չորցնեն ժայռի մը վրայ որ հեռու է: Հովը այդ ժայռին կողմը կը փչէ: Ուստի կը սկսի դէպ ի հակառակ կողմը թռչիլ, որպէս զի հովը օգնէ իրեն մինչ ջանայ ջուրէն դէպ ի վեր բարձրանալ: Այս ընկերները կը դառնայ եւ կը թռչի դէպ ի նպատակակէտը: Արտոյտը եւ հոգամարդը շիտակ կը մտածեն թէ հովը պիտի օգնէ իրենց վեր բարձրանալուն: Բայց պատճառն այն է որ հովը կ'աւելցնէ իրենց երազութիւնը երբ վեր կը բարձրանան: Յամաքին կամ ծովուն երեսին մօտ շարժումը կը կամայնայ չփման պատճառաւ: Հոգամարդ մը երազութեան շատ նշանաւոր ածում կը ցուցնէ քանի վեր բարձրանայ գետնէն, մինչ շատ բարձրացած է: Թուրքիկներու միջոցաւ փորձեր կատարուած են մինչեւ 4,000 աստնայի բարձրութեան վրայ: Եւ մինչեւ իսկ հոն կը շարունակէ ածումը, թէպէտ շատ մը աւելի կամաց: Եթէ բարձրութեան աւելնալուն հետ արագութեան ածում ալ չկենայ, արտոյտը գետնէն առաջին աստիւնը ընկնէ ետքը, եթէ իր կողմանէ ջանք չընէ, դէպ ի ետ պիտի շարժի հովին հետ: Հովը այլ եւս պիտի չբարձրացնէ զանիկա, ինչպէս չբարձրացնեն օդապարիկ մը երբ անոր պարունակած կազը կը սպառի: Ահա ասով կը լուսաբանուի թուրքիկին սկզբունքը: Յորչափ թուրքիկը կը բռնուի լարով, կը բարձրանայ: Կտրեցէք լարը, եւ անա իսկոյն հովը ծանրութեան օրէնքին գթութեանը կը յանձնէ զայն: Ուրեմն կը տեսնենք որ եթէ արտոյտը ուզէ որ հովը օգնէ իրեն դէպ ի վեր բարձրանալուն, պէտք է որ հովին դէմ երթայ — իր մարմինը դէպ յառաջ մղէ, ինչպէս որ թուրքիկը կը մղուի: Եւ բաց աստի հովին անհաւասարութիւնը պէտք է որ կամ անգործութիւն կամ թափ հաղորդէ անոր, եթէ ոչ պէտք է որ բարձրացնէ զինք առանց արտաքուստ օգնութեան: Հնդկի կողմէն Պիրմանիոյ դաշտերուն վրայ սաւառնողներուն մէջ ընտրեալ գոյններէն մին, այնքան վեր կը բարձրանայ որ կէտի մը նման կ'երեւնայ կամ գրեթէ բոլորովին կ'անյայտանայ տեսութեան: Հոն դէպ ի վեր մղուող հովի հոսանքներ կրնան գտնուիլ: Թերեւս Որոզնետեւ գետինը անհաւասար կերպով կը տաքնայ արեւէն, կրնան հոս հոն այսպիսի հոսանքներ գտնուիլ: Բայց եզրուածս մէջ ցիներ (չայլաք) տեսնուած են որոնք այնպիսի դաշտերու վրայ կը սաւառնէին ուր նոր ցորենը խիտ առ խիտ բուսած եւ կանանչ էր, եւ ուր հետեւապէս երկրին մակերեսը շատ տաքցած էր: Հաւանականապէս Հնդկի կողմէն հովին անկանոնութեան պէտք ունի: Մինչեւ իսկ կայուն հով կոչուածը, գիտենք Փրոֆ. Լանկլիի փորձերէն, թէ շատ անկայուն է, եւ արագութեան մասին շատ կը զանազանի մէկ վայրկեանէն միւսը: Այս իրողութիւնը կրնայ յօգուտ գործածել Հնդկի կողմէն, անկէ քաղելով անհրաժեշտ անգործութիւնը կամ թափը: Յորքան կրնայ ընդդիմանալ հովին, ոչ թէ օդապարիկի պէս անկէ տարուելով, այլ հովին իր երեսին փչնէն զգալով, այնքան ատեն հովը պիտի շարունակէ վերցնել զանի: Երբ որ հովը կը նորոգուի, իր երեսը անոր կը դարձնէ եւ վեր կը բարձրանայ թուրքիկի պէս: Իսկ երբ որ կը մեղմանայ, այն ատեն կամաց կամաց վար կ'իջնէ:

Շատ զարմանալի ընթացք մըն ալ ծովա-

յին ճայերուն վրայ կը տեսնուի: Անոնք յաճախ կը տեսնուին որ կը հետեւին շոգնաւին զեկին համաձայն արեւընդուն առանց իրենց թեւերը շարժելու, թէպէտ հովը ուժով կը փչէ իրենց երեսներուն: Հոսանքէն օգուտ կը քաղեն: Մինչ շոգնաւը յառաջ կը շարժի, յետակողման օդը վար կը խուժէ լեցնելու համար թողուած պարապութիւնը, եւ օդին այս դէպ ի վար շարժումը կ'անդարձաւայ ծովուն մակերեսէն, եւ օդի զօրաւոր հոսանք մը կը գոյանայ: Ճայը կը հեծնայ այս դէպ ի վեր խուժող օդի հոսանքին վրայ որ զինքը վեր կը հանէ փետուրի մը ծանրութեան պէս, այնուհետեւ դէպ ի վար եւ դէպ յառաջ կը սահի արագ թռչելով:

ՋՈՒՐ ԽՄԵԼ

Թէպէտ ջուրը կերակուր է այն իմաստով որ ուղղակի օժանդակէ գործութիւն կամ ջերմութիւն արտադրելու, սակայն կերակուր է սա իմաստով թէ առանց մարմնին մէջ անոր ներկայութեան կենսական ամրող գործողութիւնը կը դադարի, վասն զի ջուրին բացակայ գտնուած ատենը փոփոխութիւն անկարելի է: Մեր մարմինն հիւսկէնները բաւական ջուր կը պարունակեն: Շարունակ մեծ քանակութեամբ ջուր կը կորսնցնենք շնչառութեամբ, արտաշնչութեամբ, այսինքն քրտինքի միջոցաւ, եւ տեսակ տեսակ ուրիշ պատճառներով եւ, ինչպէս հիմա ըստեցաւ, անոր ներկայութիւնը անհրաժեշտ է որպէս զի տեղի ունենան այն այլեւայլ քիմիական փոփոխութիւնները որոնցմով կ'ապրինք, կը շարժինք ու կ'անք: Այս այսպէս ըլլալով, կրնայ ընդունուած համարուիլ անոր արժէքն իբրեւ կերակուր նիւթի, եւ կրնանք աւելի մասնաւոր կերպով մտածել անոր ներգործութեան եւ օգուտներուն վրայ երբ կ'անուի ոչ թէ իբրեւ կերակուր, հապա իբրեւ միջոց մը առողջութիւնը պահելու կամ հիւսկէնութիւն վտարելու:

Ջուր խմելուն արդիւնքները կը զանազանին խմելու եղանակին համեմատ: Եթէ, օրինակի համար, բաժակ մը ջուր մէկ ումպով խմուի, կամ երկու մասերու բաժնուելով խմուի մէջ տեղը կարճ միջոց մը դադար առնելով, քանի մը որոշ արդիւնքներ յառաջ կու գան, արդիւնքներ որոնք կը տարբերին անոնցմէ որոնք յառաջ կու գան դարձեալ նոյն քանակութեան բայց քիչ քիչ, ումպ ումպ առնուելով:

Ումպ ումպ առնելու արդիւնքը

Ումպ ումպ խմելը գրգիռ կու տայ արեան շրջան ընելուն, բան մը որ խմելու հասարակ կերպէն սպասուելու է: Ումպ ումպ խմելու ատեն՝ կ'անհետանայ գործողութիւնը այն ջղին որ սրտին բաբախումները կը կամացնէ, եւ հետեւապէս այդ գործարանը շատ մը աւելի արագ կը կծկի, բազկերակը աւելի շոյտ կը դարնէ եւ արեան շրջանը կ'արագնայ մարմինն այլեւայլ մասերուն մէջ: Ասոր հետ մէկտեղ նաեւ կը տեսնենք որ ճնշումը, որով մաղձը այսինքն՝ լեղին կը հաւաքուի լեարդին մէջ, կ'աւելնայ հեղանիւթներուն ումպ ումպ առնուած ժամանակ: Իրողութիւն՝ որուն կարեւորութիւնը ուղղակի պիտի տեսնենք:

Սովորական կերպով կու տալ ումպ ումպ առնելուն գրգռիչ ազդեցութիւնը չունի, բայց ունի մէկ երկու ազդեցութիւններ զոր ումպ ումպ խմելը չունի, որուն

օգտակարութիւնը պիտի յիշենք քիչ մը ետքը:

Մէկ ումպ խմելու արդիւնքը

Պաղ ջուր խմելուն արդիւնքներն են սոնք: Եթէ օրինակի համար բաժակ մը պաղ ջուր մէկ ումպով կու տրուի, մարմնին ջերմութեան աստիճանը թեթեւ կերպով կը բարձրանայ — իբր մէկ աստիճան օրէնս: Չարկ բազկին քիչ մը կը կամացնայ (այնքան չարագնար ինչպէս կ'արագնայ ումպ ումպ խմելու ատեն), եւ շնչառութիւնը թեթեւ մը կ'արագնայ: Ստամոքսը պատող թաղանթին արեան երակները առաջին անգամ կը կծկին, սակայն շուտ մը նորէն կ'ընդարձակին արագ արագ, անոնց մէջէն արեան հոսումը կ'արագնայ, եւ մարսողական հեղուկին մղումը կ'աւելնայ:

Տաք ջուր խմելու արդիւնքը

Միւս կողմանէ կան շատեր որ կը գտնեն թէ այս արդիւնքները աւելի աղէկ ձեռք կը բերուին փոխանակ պաղ ջուրի տաք ջուր խմելով, թէպէտ առաջին հայեացքով քիչ մը զարմանալի կրնայ թուիլ որ նման արդիւնքներ ձեռք կը բերուին թէ՛ տաք թէ՛ պաղ ջուրով: Բացատրութիւնը պարզ է: Տաք ջուրը ճիշդ պաղին պէս կը ներգործէ, միայն թէ առանց նախ կծկում յառաջ բերելու: Իսկոյն կ'ընդարձակէ երակները, ստամոքսը գացածին պէս:

Կերակուրի արեւ շատ ջուր խմել

Դէն է: Բայց քիչը կրնայ մնաս չափ: Թէպէտ իմաստութիւն է կերակուրէն կամ առաջ կամ ետքը խմել, եթէ չենք կրնար ըմպելիին չափը պզտիկցնել: Երբ որ կերակուր մը չափէն աւելի իւղոտ է, աղէկ է ջուրը կերակուրէն բաւական ետքը խմել, վասն զի այդ կերպով աղիքներուն մէջի իւղին մարսողութիւնը կը դիւրանայ:

Ջուրն լեւալուին ներգործութիւնը

Շատերուն ծանօթ է թէ ջուրը լուծողական դեղի դեր կը կատարէ: Այս մասնաւոր ազդեցութեան պատճառն է սա որ ջուրը մաղձին մղում տալու գործութիւն ունի, նաեւ աղիքներուն սողնական շարժումը կ'աւելցնէ: Վասն զի մաղձը բնական լուծիչ մըն է, եւ սողնական շարժման արագութիւնը թշնամի է որովայնի պնդութեան եւ աղիքներուն զանազան գործողութեան: Եթէ պարզ ջուր խմուի, անոր լուծողական ներգործութիւնը ամենէն աղէկ տեղի կ'ունենայ իր պաղ ըլլալուն համար: Եթէ բնական հանքային ջուրեր խմուին, պէտք է անոնց մէջ քիչ մը տաք ջուր խառնել, այնպէս որ՝ ստամոքսին տաքութեան հաւասար ըլլայ տաքութիւնը: Տաք ջուրը աւելի դիւրաւ կը ծծուի քան պաղը: Եւ քանակութեամբ չափաւորը քանակութեամբ մեծէն աւելի: Ծծումը կը կամայնայ եթէ մեծ քանակութեամբ թէ՛ տաք թէ՛ պաղ ջուր խմուի մէկ ումպով: Ջուրին լուծողական ներգործութիւնը ընդունելու ամենէն աղէկ ատենն է առտուանց անկողնէ ելլելու ատենը: Անկողնէ ելլելու ժամանակ առնուած բաժակ մը պաղ ջուրը շատ անգամ բաւական կ'ըլլայ աղիքներուն շարժումը դիւրացնելու: Այս արդիւնքը աւելի ստուգութեամբ ձեռք կը բերուի ջուրը ումպ ումպ առնելով՝ հազուելու միջոցին: Բայց պէտք է չափաւորանք ըլլայ այս, այլ կամաց կամաց եւ կարճ միջոցներ տալով:

Առաջին խնդրանքը

Առաջին խնդրանքը կրկնական է և մարմնի հիմնականներուն վրայ ընդհանրապէս վերը յիշուածներէն ոչ նուազ կարեւոր արդիւնքներ յառաջ կու գան։ Ամէն պատճառ կայ հաւատարմութեան գիտողութիւններէ, որոնց բնութեան մասին հարկ չէ խօսիլ, թէ մէկին մզման աւելնալը որ կը հետեւի առաջին խնդրանքին, ոչ միայն կը մաքրէ մարմինը շատ մը թունաւոր եւ նեխեալ գոյացութիւններէ, այլ ինքնին նշան մըն է մարմինն ներսը տեղի ունեցած փոփոխութիւններուն, որոնց արդիւնքն է մարդուս առողջութեան զարգացումը եւ երջանկութիւնը։

Շատ փաստակար նիւթերը որ յաճախ ոյժը կը պակսեցնեն եւ յառաջ կը բերեն զանազան ցաւեր, անտարակոյս կը լուացունեն կը վատարունեն հիւսկէններուն մէջէն, եւ դուրս կը մղուին երկկամանց միջոցաւ իրենաւ արդիւնք առաջին խնդրանքին։

Ուստի ուստի խնդրանքը

Յաճախ կը մեղմացնէ ալըրի փափաքը՝ այնպիսեաց մէջ որոնք սովոր են չափազանց քանակութեամբ գործածել անկէ, եւ կը ջանան հրաժարիլ խմելէ։ Պատճառը հաւանօրէն ջուրը ուստի ուստի խմելուն արդիւնք եղող գրգռիչ գործողութիւնն է։

ՕՐԻՆԱԿԵԼԻ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

(Պար. Ա. Մ. Ինտերնետ, Թրոյ, Նիւ Երբ)

Բ. Զոյալեւոր-գործակցութիւն։ Հայոց ներկայ կացութիւնը կը պարտաւորէ զիրենք հետեւելի Ամերիկեան առեւտուրի նոր մեթոտին։ Իրենք աւելի խրատուած, աւելի միտք եւ սիրտ տալու են արհեստից եւ առեւտուրի, որոնք կը յարմարին իրենց միւս գրացիներէն աւելի։ Այս կրկին զբաղմամբ Հայք պիտի լաւագոյնս ծառայեն երկրին, եւ տիրող իշխանութեանէն թերեւս քաջալերուին իսկ։ Այսպէս յուսալի է թէ մեր ազգայինը կանգնին եւ յառաջ երթան, քարեքարով օրեր եւ անխռով կեանք վարեն։

Արդ, կ'ըսենք, Հայ վաճառականը, որ գրեթէ նոր գործեր պարտին սկսիլ, պէտք է նախատեսութեամբ ծրագրեն իրենց կատարելու ընթացքը, եթէ ոչ՝ քանի մը տարի յետոյ պիտի գտնեն թէ իրենց ձեռքաւորած անգամ չեն կրնար չղկեցնել հասնիլ։ Թոշող արծիւի գնդակ արձակող թռչնորսն իր նետը կ'ուղղէ քանի մը կանգուն առաջ, ուր թռչունը պիտի հասնի քանի մը մանրերկրորդ յետոյ։ Ո՛րքան ստոյգ է թէ ձմեռէն յետոյ գարուն կու գայ, ա՛յնքան ստոյգ է թէ Թուրքիոյ առեւտուրին ներկայ դադարումէն յետոյ՝ պիտի գայ արագ շարժում, որպէս կ'ըլլայ հիմա Ամերիկայի մէջ։ Այն նորօրինակ շարժում պիտի կատարուի ձեռքաւոր գործակցութեան։ Այն է շահասիրական ընկերութեամբ՝ արհեստ եւ գործ գարձել։ Այսպիսի ընկերութեամբ զարգացաւ Եւրոպայ, այս ընթացքով կը յառաջանան Միացեալ Նահանգներ։ Ռէժէի եւ շոգեկառաց նման ընկերութեամբ կը սկսի եւ Թուրքիա քայլեր առնուլ մեծամեծ շահագործութեանց։ Այսպիսեաց առջեւ տարաւորում վաճառականը փերեղակ իսկ պիտի չհամարուին։ Ուստի հայ վաճառականը եւս, եթէ զովորներու ընկերութիւններ չկազմեն, գուցէ Հայք եւս իջնեն Տաճկաստանի Հրէից վիճակին, եւ բարբարական թափա-

ռական պըտըտին, մնան անտէր եւ անպիտան, եւ գուցէ խոտան իսկ ըլլան։

Հապա նաեւ ազգիս խրատիչներու կամ առաջնորդող միտքերու պարտքն է որ յաջող առեւտուրի ուղղութիւններ տան, սովորեցնեն եւ համոզեն որ Հայք եւս առեւտուրի զովորներ (օրէնք) ըլլան, ի միասին գործելու կերպեր եւ գործեր գտնան։ Եղաւ ժամանակ երբ հարուստներ իրենց որդիքն Եւրոպա զրկեցին լեզու եւ գիտութիւն ունենելու։ Շատեր օտարաց համալսարաններ զիմեցին բժշկութիւն եւ օրէնսգիտութիւն սովորելու։ շատ լաւ ըրին։ Հիմա եւս պէտք է որ ասոնց նմանք ընկերութեամբ շահագործելու սկզբունքներ գիտնան եւ կերպերու վարժուին։ Ապագէն Հայ ձրից եւ ջանից դժուարին չէ որդեգրել զովորութեան գրութիւնը (օրէնք)։ Արդէն մեծ քաղաքացի մէջ կան Հայ զովորներու տուններ։ Պզտիկ քաղաքացի եւ գործող մէջ ալ պէտք է այս ընթացք բռնել։ Գաւառացի մէջ շատերու առեւտուրի կերպերն եւ հմտութիւնք այնպէս են դեռ, որպէս էր կէս դար առաջուան անփորձներու բժշկութիւնը քաղաքամար աշտու բժիշկներու գիտութեան ու ճարտարութեան։ Հիմա շարժանք պատահներն իսկ կ'ընդունին թէ բժշկութիւնն է ընդարձակ գիտութիւն եւ դժուարին արհեստ, շատ աշխատութեամբ ուսանելի։ Ամէն առեւտուրի մարդիկ եւս պէտք է համոզուին թէ վաճառականութիւնն է գիտութիւն, եւ զովորութեամբ գործելն արհեստ՝ երկար փորձով գործադրելի։

Գանի մը բան կը բացատրեն ըսուածները։ Պզտիկ քաղքի մը մէջ երեք բարի Բողոքականը զովոր է եղան առեւտուրի, յորմէ շատ մը շահ կը սպասուէր։ Նորութեան օրերու մէջ՝ նոր եռանդով՝ նոր գործեր ըրին, երեւելի շահեր ունեցան։ Իրարու վրայ կատարեալ վստահութիւն ունէին, կանոնաւոր տոմարի եւ գրութեանց պէտք չեն տեսներ։ Վեց ամիս չանցաւ, նորութիւնն անցաւ, շահեր դադարեցան, եւ գործ դադարեցաւ։ Երեք ամիս հաշիւ տեսնելու ետեւէ ինկան, ոչինչ չանցան, զբաղմունքին կորուսին, զիրար խարդախ եւ խաբեւայ համարեցան։ Ասոնց սխալն էր վստահիլ՝ փոխան օրինաւոր տոմար գրելու։

Խորհրդ իբր տասն անձինք ընկերութիւն մ'ունեցան, Ամերիկա միսինարէ մը խնդրեցին որ իրենց համար մանելու մեքենայ մը բերէ։ Մեքենան եկաւ քաղաքը՝ անտուկի մէջ գետեղուած։ Իրենց մէջ մեքենայէ հասկեցող չկար, սպասեցին, եկաւ միսինարը, որ չքաղաքը տեսնէր էր։ Սա, քանի մը շարժաւ աշխատելով, մեքենան օտքի հանեց, որուն սակայն երկու Գուրդ պէտք էր բազկէն բռնել, որ օրը երկու քաջ մանած հանէր, ան ալ հաստ՝ աժան մանած։ Զովորներու սիրտ կոտորեցաւ, սկսան գաղտնի ծախել իրենց բաժիններ, զոր դնեց ֆալսեթ-թափն, գործածեց ինչպէս որ պէտք էր իր գործարարին։ Ասոնց ալ սխալն յայտնի է։ Առանց մեքենագործ ունենալու ուղեցին մեքենայ գործածել, եւ այն տեսակը որ չգիտով դառնալու համար չինուած էր։

Պոլսոյ մօտ քաղքի մը մէջ վեց վաճառականը միացան, որ Էնթիս մանած ծախեն։ Ասոնք էին առեւտուրի հմուտ եւ օրինաց տեղեկ անձինք, լաւ կանոններ զրին եւ օրինաւոր տոմարներ ունեցան։ Բայց շահագործութեան սկզբունքը մը կար, զոր բաւական չէին իմիտ տեսն։ Այս էր հետաւորներէ՝ կամ անուղղակի՝ շահիլ, եւ մեր-

ձակայից չլնասել։ Եթէ ասոնք մանածը ուղղակի Մանչեսթըրէ բերել տային՝ միջնորդի եւ ճամբու ծախքերէն շահած կ'ըլլային։ Բայց ոչ։ Պոլսէն բերել տուին, որպէս առաջ զատ զատ կ'ընէին, եւ իրենց Էնթիսին սուղ ծախեցին։ Այս եւ ուրիշ արգելքներ ընկերութիւնը քայքայեցին՝ դեռ երեք տարի չբոլորած, եւ բարեկամը եղան իրարու թշնամի։

Նիկոմիդիոյ կողմերը բիւրաւոր Խաւար ծխախոտ կը հանեն մշակներ, որք սակայն Ռէժէի խեղճ բանւորներն ըլլալու պարտաւորած են։ Այս մշակներ կամ այն կողմի վաճառականներ՝ եթէ զովորներու ընկերակցութիւն ունենան եւ իրենց բերքը Եւրոպայ տար խրկեն, կրնան ծախել Ռէժէին տուած գնոյն կրկին գնովը։ Ինչո՞ւ չեն ըներ։ Պատճառաց մէկն ալ այս է, որ զովորութեան կերպերու անտեղեակ են։ Կը վախնան թէ խարդախ մը կը հանդիպին։ Եւ յիշաւի աղէտն ալ տկարի պէս վախկոտ կ'ըլլայ։

Հայերէն շատեր երբ գործ մ'ունենան, կը խորհին թէ անկից ինչ գործ՝ բաժին կամ պաշտօն կրնան հանել իրենց մարդոց եւ բարեկամաց։ Այսպիսիք առեւտուրի մէջ բարեկամութիւն եւ բարեսրտութիւն ալ կը խառնեն։ Այս է մէկ քարով երկու երեք թռչուն դարձնելու կերպ, որ տասնէն մէկ չյաջողիր։ Առանձն Ակնայ մէջ կազմուեցաւ նահապետական ընկերութիւն մը՝ գիւղացւոց մշակութիւն ընել տալու։ Սակայն ետեւէն ելաւ ջանք մ'ալ քաղաքացւոց անտեսական գործոց խառնուելու։ Ուրիշ ընկերութիւն մ'ալ հաստատուեցաւ, որ շահածին տասանորդը (կամ հինգերորդը) քաղքի աղքատաց պիտի բաժնէր։ Բայց ըստ որում կառավարութիւնն ընկերութեան հաշիւները չէր գիտեր, եւ չէր իմանար թէ աղքատաց իրօք եւ ո՛րքան բաժին կ'իլլէր, ընկերութիւնն եղաւ կասկածելի, որով չկրցաւ շահագործել։ Հապա այս օրինակներ կը ցուցնեն թէ ընկերութիւն մը պէտք է ունենայ միայն մէկ նպատակ, եւ այն է՝ շահ գործակիցներու կամ բաժանորդաց։

Բանաւոր է այս նպատակ եւ արդար։ Ընկերութիւնը, որ հասարակաց կը ծառայեն, վարձուց արժանի են։ Անոնք մեծամեծ գիւրութիւն կ'ընծայեն բազմաց, եւ այն ի փոխարէն դոյզն հատուցմանց զոր կ'ընեն բազում անհատներ՝ զատ զատ։ Այսպէս շոգեկառաց եւ նաւերու ընկերութիւնը՝ ճամբորդաց ամէն մէկէն չնչին վարձեր կ'ընդունին ի փոխարէն իրենց մատուցած մեծ դիւրութեանց։ Զոր օրինակ, այս օրեր երբ Ամերիկեան Նախագահը Թրոյի այցելեց, հարիւր երկկողման կառքերով հարիւր հազար անձինք ամենայն դիւրութեամբ 5-10 մղոն տեղ չըջեցան ի փոխարէն 5 սենդի (յիսուն փարա), որով սակայն ընկերութիւնը մէկ աւուր մէջ հազար Անգլիական ոսկի շահեցաւ։

Այս օրինակէ դարձեալ ի յայտ կու գայ ընկերութեամբ շահագործելու յաջողութեան գաղտնիքը։ Այս է դոյզն ինչ շահիլ, բայց շատերէ։ Կամ ինչպէս մերոնք կ'ըսեն, աժան ծախել, շատ ծախել։ Անցած շաբթու Պրիէ-լոյի մէջ տեղի ունեցաւ համախմբում մը Ամերիկայի Հանրապետական մեծ բանակին։ Ամէն կողմէ բիւրաւորը զիմեցին դէպ ի բանակաւորում, ուր վայելցին շատ հաճելի տեսարաններ եւ բարեկամներ, եւ պարտապոյթի աւուրց մէջ ըրին շատ հանգիստ եւ զուարճալի ճամբորդութիւն մը, այն ալ սովորականին կէս գնովը։ Ուստի երեք ա-

ւորոց մէջ միայն Արեւելքի շոգեկառքեր 220,000 անձինք փոխադրեցին՝ մարդ զուլի միջին հաշուով իւր կէս ոսկոյ փոխարէն : Այս էր չնչին իմն տուողներու կողմանէ, այլ 110,000 ոսկի գանձեց ընկերութիւն մը : Հապա ընկերութեանց վարիչը իմաստուն եւ ճարտար ըլլալու են՝ հնարելու կերպեր, որով կարող անձինք ունենան վայելքներ, եւ կարօտներ՝ իրենց պիտոյքը լեցնելու զիրութիւններ ստանան :

Յօդուածագիրս այսպիսի տաճարներ կը մտնէ իր սիրելի ազգայնոց համար :

ՀԱՅԻ ԵՒ ԴՊՐՈՑԻ ՏԱԳՆԱՊԵՒ ՄԱԼԱԹԻԱ

Հինգ ամիսներ բոլորեցան յորմէ հեռէ երբեք նպատակ չունեցած չեն տեղւոյս չքաւորները, որոնք բաւական ժամանակ յոյսերով եւ երազներով սնանեցան Տոգ. Հարկի ապրուստի եւ որբանոցի նկատմամբ ըրած թելադրիչ խոստումներով, որոնց ոչ մին գործադրուեցաւ չենք գիտեր ինչ պատճառով :

Երբ չըջալայ եւ հեռու քաղաքաց մէջ գլխութեան ձեռքով հաստատուած դպրոցներու համարը կը լսենք, բարիի նախանձը կը գրգռուի մեր մէջ, եւ սա հարցումը կ'ենէ մեր առջեւ թէ «ինչո՞ւ Մալաթիոյ այսքան չքաւորները զրկուեցան այսպիսի հաստատութենէ մը» : Այսօր 1,000ի չափ մանուկներու առնուազն 500ը բոլորովին չքաւոր եւ անպաշտպան լինելով զրկուած են ֆիզիքական եւ բարոյական կենսական սնունդներէն : Մեր Լուսաւորչական եղբարց երեք վարժարաններէն մին փակուած է, որոյ 150ի չափ աշակերտները փողոցներու մէջ կը չըջին, եւ միւս երկու վարժարանները փակուելու ողբալի վիճակին մէջ կը գտնուին, վասն զի դուղնաքեայ թոշակներու ծառայող դասատուները քանի՜ ամիսներէ ի վեր ամսական ստացած չեն, եւ յոյս ալ չունին թէ պիտի ստանան : Այո, բոլորովին միջոցներն կը պակսին սոյն վարժարաններու շարունակմանը : հետեւաբար երեք վարժարաններու յարկին ներքեւ գտնուած խառն աշակերտներն ալ փողոցներու մէջ պիտի թափուին : Սիրելի ընթերցող, հայր անօթիին, նպատակ կարօտեալին, դեղը հիւանդին յատկացեալ չէ : Գլխութեան հաստատութիւն մըն ալ Մալաթիոյ չէր վայել :

Հացի տագնապն սաստիկ մտատանջութեան մէջ ձգած է կարօտեալ մեծ ու փոքր չքաւորները : վասն զի աշուն է, ձմեռուան պաշարի պատրաստութեան ճիշդ տառնը : Բայց բնական միջոց եւ ստակ չունին ձեռքերին : Խեղճ կիներ կան՝ որոնց ձեռաց տակ 5-6 մանր դաւակներ կը գտնուին որ շարունակ հաց, հաց, կ'աղաղակեն : Խեղճ կիներն ինչ կարող են ընել, եթէ ոչ ոլորել բամպակի ճախարակն (շիյրը) որպէս զի վեց օրուան մէջ 2 դահ. չահով այն մանուկներուն կեանքը անօթութեան ճիրաններէն փրկեն :

Շուկայի հրապարակին վրայ յաճախ աւանտաբեւ եւ մանուկներու խմբակներու, որոնք իւրեանց անութիւններէն կախած են մուրալու պարկեր, եւ կը չըջին հացագործներու, մրգավաճառներու եւ այլ բարեօրոշներու խանութներու առջեւ ողորմութիւն մուրալու : Սիրտ կը փշփշի երբ կը տեսնուին կանխաւ փափուկ սնած ու մեծցած հարուստ ընտանեաց այրիներ ու զաւակներ որ այժմ սնունդէ զրկուելով հալ ու մաշ եղած են ու չեն ձանչցուիր : Ժողովրդեան

արհեստավոր դասակարգի մէկ մասը հազիւ թէ իւր ընտանիքը կ'ապրեցնէ : Մէկ մասն ալ մշակութեամբ եւ այլ աշխատանք հաց մը ճարելու կարող կը սեպուի, բայց թշուառաց խումբը բնաւ միջոց չունի ապրելու : միայն աչքերնին տնկած են վերն Աստուծոյ եւ վարը ողորմածներու ողորմութեանը :

Ուրախ ենք ըսելով թէ Նախարանամութիւնն այս երկու տարուան միջոցիս մեծ շնորհք մը ընելով Մալաթիոյ դաշտին առատ բերք պարգեւեց : այնպէս որ 30-40 տարիներէ ի վեր ասանկ աժանութիւն մը եղած չէր : Դրիւ մը ցորենը 3-4 դահ. է, բայց չքաւորներու համար շատ դժուար է գրիւ մը ցորեն ձեռք ձգելը : Թրքական տուած մը կայ որ կ'ըսէ, «Անա, Կէօ Կէօ Կէօ Կէօ» : մայրը կ'ըսէ, «Օղլուս, Կէօ Կէօ Կէօ Կէօ» : Ընչդ այս առածին ոգին կը շօշափէ քաղաքիս բերքի աժանութիւնը եւ զայն գնելու մէկ ստակ չգտնուիլը :

Թէ՛քի համաճարակը կը շարունակէ տաւալին առանց զոհեր տանելու : Նաեւ կը շարունակուի վարակեալ աղքատ հիւանդաց կերակուրի մատակարարութիւնը, որով յայտնի է թէ բազմաթիւ անձանց կեանքը մահուանէ պրծաւ : Առ այս մեր շնորհակալութիւնը կը մատուցանենք Տոգ. Կէյթսի եւ Տոգ. Հարկի որ մինչ ցարդ սոյն խոհանոցը շարունակելու շնորհքներն չզղացան :

Քաղաքիս չքաւոր մանուկներէն 17ին անցագիրն ելած է : Ասոնք պիտի երթան Պրուսա : 2 ալ Սանաստրեանէն ընդունուած են որ մօտերս ճամբայ պիտի դուրսն : Իսկ Պատրիարքարանի կողմանէ ուղուած 15 մանուկները ետ մնացած են անցագրի դժուարութեանց համար : Կը մնան եւ պիտի մնան դեռ գլխութեան կարօտ ուրիշ բազմաթիւ մանուկներ :

Մալաթիա Գ. Յ. ԹԱՇԱԽԱՆ Սեպտ. 9, 1897

ՏԱՐՍՈՆԻ ԳՈՒԼԵՃԸ

Հետեւեալը կը քաղենք Ատանայէ զրկուած նամակէ մը նկատմամբ Տարսոնի վարժարանին : Նամակագիրը գովեստներ ալ կ'երգէ վարժարանին տնօրէն Տր. Քրիսթիի, որուն վրայ մենք ալ բարձր համարում ունինք : Սակայն ողջ մարդիկ հրապարակաւ գովել չենք սիրեր, եւ կը հաւատանք թէ մեր հասարակաց Տէրն ալ չսիրեր : Ուստի մեր հայրենակից եղբոր կը թողունք իր բարի եւ բարեսիրական գործը գործել բազում տարիներ : Յետոյ մէկն անտարակոյս պիտի գրէ իրեն համար յարմար ատպանագիր մը : Բայց վստահ ենք թէ այն ատեն ալ ինք անհունօրէն աւելի պիտի գնահատէ Ապրիս, բարի ու հաւատարիմ ծառայող գովեստը, որով կը յուսանք թէ պիտի ողջունուի մեր Տէր ու Փրկիչ Քրիստոսի կողմէ :

Խոթ. Ա. Ե.

Ատանայի կուսակալութեան մէջ Պողոս առաքելալի ծննդավայր հոգակաւոր Տարսոնի հարաւային արեւելեան դալարագեղ եւ փթթիմաղարդ ծոցին մէջ կը բարձրանայ հոյակապ գոլէճ մը քարաշէն : 1896-1897 տարեշրջանին մէջ այս գոլէճն ունեցաւ 135 աշակերտ, որոցմէ 107ը Հայ եւ մնացեալները Յոյն : Աշակերտք 35 տարեկան տեղերէ են : մեծամասնութիւնը Ատանայի եւ Հալէպի կուսակալութիւններէն : 28 աշակերտ Տարսոնէ եկած են, 22՝ Ատանայէ, 22՝ Մարաշէ, 8՝ Էվէրէկէ, 6՝ Հաճընէ, 5՝ Կեսարիայէ, 2՝ Օսմանիյէ, 2՝ Կէմէրէկէ եւ

մնացեալք՝ այլ տեղերէ : Ասոնք կրօնքով քրիստոնէական եկեղեցւոյ հինգ տարեկան ճիւղերու կը վերաբերին : 59ը Բողոքական, 49ը Լուսաւորչական, 14ը Օրթոտոքս Յոյն, 2ը Եպիսկոպոսական եւ 1ը Պապական : Ասոնց միայն 49ը Գոլէճի ուսանող են, 76ը նախակրթարանի կը վերաբերին, մնացեալ 49ը անկանոն են : 135 ուսանողներէն 20ը միայն դպրոցական ամբողջ թոշակ (12 ոսկի) վճարելու կարող են, մնացեալ ստուար մեծամասնութիւնը վարժարանէն կը հոգացուին : վարժարանին մէջ կ'աւանդուին այն ամէն դասեր որք գոլէճի կը վերաբերին : Կ'ուսուցուին հինգ լեզուներ—Անգլ., Գաղ., Հայ., Տաճկ. եւ Յունարէն : Սուրբ Գրոց դասն ամէն դասէ առաջ կ'աւանդուի եւ պարտաւորիչ է ամենուն : Կիրակի, երեքշաբթի եւ ուրբաթ երեկոները քրիստոնէական քարոզութիւններ, աղօթքի ժողովներ տեղի կ'ունենան, որոնց ներկայ ըլլալն ալ պարտաւորիչ է : Ուսուցչական կաճառը կը կազմեն Սիմոն Էֆ. Քիւփէլեան, բժիշկ Յակոր Էֆ. Րէճէպեան, Սահակ Էֆ. Ճէրէճեան, Տոք. Երկի, Միքայէլ Էֆ. Մինասեան (այժմ յԱմերիկա), Ֆրանսուա Շահապ, օգնականը՝ Արշակ Էֆ. Սընդզճեան, Արմենակ Էֆ. Մարգարեան, Լեւոն Էֆ. Մելիտոնեան, Բաւրոս Էֆ. Բաւրիտիս, Կիրակոս Էֆ. Պահարեան :

ՄԻՍՏԱՔ Յ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ԱՁԴ

Ուրախ ենք որ կրնանք ծանուցանել մեր ընթերցողներուն թէ 1898 տարւոյ կիրակնօրեայ դասագիրքերը պատրաստ են : Յանձնարարութիւնները կրնան զրկուիլ առ Մր. Փիթ. Փութով պիտի գործադրուին : Կը յուսանք որ բոլոր մեր բարեկամները տարեգլխէն առաջ պիտի ընդունին ամբողջ տարւոյն դասագիրքերը : Հայատառ Թուրքերէն դասագիրքն ամբողջովին տպուած է : Հայերէնին եւ Յունատառ Թուրքերէնին տպագրութիւնը շատ յառաջացած է : Իսկ Յունարէնը, եթէ Տէր կամեսցի, իւր ամիսէ մը պատրաստ պիտի ըլլայ :

Պարտք կը համարենք յիշեցնել մեր բարեկամներուն թէ շատ տարիներէ ի վեր այս գիրքերը կը հայթայթուին իրենց իսկական ծախքին փոքր մէկ կոտորակին հաւասարող գնով մը, եւ թէ այս գիրքերուն համար բաւական դրամ կ'երթայ մեր գործին հրատարակչական բաժնին յատկացուած գումարէն, որ հիմա մեծապէս նուազած է ուրիշ տարիներու հետ բաղդատմամբ : Սակայն առ այժմ չենք ուղեր շատ փոփոխել վաճառման պայմանները : Դիրքերն առանց զեղչի 60ական փարայի պիտի տրուին, երբ առնուազն 10 օրինակ ապապրուի մէկ հասցեով : Մէկ օրինակը պիտի ծախուի երկու դահեկանի : Այս տարի անցեալ տարուանէն աւելի թուով օրինակ տպուած է :

Երիտասարդաց կիրակնօրեայ աղօթքի ժողովը կը սկսի ժամը 9ին (Ը. Թ.) Պայպլէ Հաուսի մատրան մէջ : Խորհրդածութեան նիւթն է. «Ահա ես դուռը կայներ եւ կը դարնեմ. թէ որ մէկը իմ ձայնս լսէ ու դուռը բանայ, անոր քով պիտի մտնեմ եւ անոր հետը ընթրիք պիտի ընեմ, ան ալ իմ հետս» Յայտ. Գ. 20 :

ՀԱՆԴԵՍ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Սեպտ. 18 ըստ Յուլ. , եւ Սեպտ. 30 ըստ Լատ. 1897

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Աւարտեալ. Երկուշաբթի Վիլհելմ կայսրը խանդավառութեամբ ընդունուեցաւ Պուտափէշթին մէջ. Երեքշաբթի իրիկուն հացկերոյթ մը տրուեցաւ. Այդ առթիւ Աւստրիոյ կայսրը Գերման կայսեր առողջութեանը բաժակ պարպեց, իր ուրախութիւնն յայտնելով անոր այցելութեան համար եւ ողջունելով զայն իբրեւ իր բարեկամը, դաշնակիցը եւ եռանդուն աշխատակիցը խաղաղութիւնը պահպանելու գործին մէջ. Գերման կայսրն ի պատասխանի շատ գովեց զՀունգարիա եւ Հունգարացիները, յիշեց Հունգարիոյ Թագաւոր-կայսեր նկատմամբ տածուած սէրը զոր դիտած էր ժողովրդին մէջ, եւ աւելցուց թէ Ֆրանց Եռգէֆ Թագաւոր-կայսեր նկատմամբ նոյնպիսի դատարարներ կը տածուին նաեւ Եւրոպայի ամէն կողմը, մանաւանդ Գերմանիոյ մէջ եւ աւելի մասնաւորապէս իր սրտին մէջ. Ապա ըսաւ, «Կը համարձակիմ որդիաբար ձեզի նայիլ իբրեւ խորհրդատու հօր. Մեր զինակցութիւնը, արդիւնք Ձեր վեհափառութեան իմաստութեան, կնքուած է մեր ժողովրդին ապահովութեան համար, եւ ամուր ու անքակտելի կերպով հաստատուած է. Խաղաղութիւնը պահպանեց Եւրոպայի մէջ եւ պիտի պահպանէ դեռ շատ տարիներ. Երկուշաբթի երկու կայսրերը քաղաքին մէջ կառնով պտղեցան դիտելու համար շքեղ լուսավառութիւնը, եւ ապա գացին երկաթուղւոյ կայարանը, ուր Վիլհելմ կայսրը հրաժեշտ տուաւ Աւստրիոյ կայսեր եւ յատուկ կառախումբով ուղևորեցաւ Գերմանիա. Վիլհելմ կայսեր գովեստը Հունգարացիներուն սիրտերը զրաւեց եւ բաժակաճան ամէն տեղ խօսքի նիւթ եղաւ Աւստրիոյ կայսեր նկատմամբ արտայայտուած անձնական զգացման ջերմութեան համար. — Աւստրիական Բայխսրաթը հինգշաբթի վերսկսաւ իր նիստերը. Ամենէն կարեւոր անօրինութիւնները որոնց քուէարկման կը բաղձայ կառավարութիւնը՝ են (1) քառասուն անդամներու ընտրութիւնը պատուիրակութեանց ժողովներուն, այսինքն՝ Աւստրիոյ եւ Հունգարիոյ պատուիրակներուն միացեալ ժողովին, համար՝ առանց որոնց հաւանութեան Հունգարական կառավարութեան սովորական ծախքերն անհնար կ'ըլլան, (2) Աւստրիոյ եւ Հունգարիոյ միջեւ կնքուած բոլոր պայմանագրութիւններուն նորոգումը, եւ (3) Աւստրիական կառավարութեան ծախքերուն համար վարկի մը շնորհումը մինչեւ որ 1898 տարւոյ ելեւմտացոյցը քուէարկուի. Բայխսրաթն իր Յունվարի գումարման մէջ չկատարեց այս անօրինութիւնները, վասն զի փոքր փոքրամասնութիւն մը ժամանակ չահելու համար չնչին առաջարկներ ընելով արգելք եղաւ ժողովին գործառնութիւններու ընթացքին. Փոքրամասնութիւնն սպառնացած է իր խափանարար դրութիւնը շարունակել այս նստաշրջանին մէջ ալ. Հինգշաբթի Բայխսրաթը բաւականացաւ նախագահ մը ընտրելով. Բայց ուրբաթ, երբ առաջարկուեցաւ կերակի ընտրել պատուիրակութեանց ժողովներուն անդամները, մեծ աղմուկ եղաւ. Վերջապէս Ընդդիմադիր կուսակցութեան այն մասը որ հողային ընդարձակ կալուած-

ներու աէրերէ կը բաղկանայ՝ այդ առաջարկին ի նպաստ քուէարկեց, եւ կերակի պատուիրակութեանց անդամներն ընտրուեցան. Ժողովի պահուն Վոլֆ անուն երեսփոխան մը նախատական քանի մը խօսքեր խօսեցաւ Աւստրիական վարչապետ Պատէնի կոմսին դէմ, եւ անմիջապէս մենամարտի հրաւիրուեցաւ կոմսէն. Մենամարտը տեղի ունեցաւ շաբաթ առաւօտ, եւ Պատէնի կոմսը թեթեւ վէրք մը առաւ աջ թեւէն. Այս դէպքին հետեւանքն այն եղաւ որ Ֆրանց Եռգէֆ կայսրը, օտար դեսպանները եւ ժողովուրդն առհասարակ համակրութիւն յայտնեցին Պատէնի կոմսին.։

Աւելի. Փէշտովուրի հիւսիսակողմը Մոնմաններուն դէմ արշաւող Անգղիական զօրաց երկու թեւերն իրարու միացան Պէտմանայի կիրճէն ութ մղոն հեռուն. Կ'ըսուի թէ այդ կիրճին մէջ հաստատուած է Հոռտա Մոլլա իր հետեւորդներով. Սակայն Անգղիական այդ շարժումը ծանր կոտորով ու կորստով եղած է. Ամսոյս 16ին Չօր. ձէֆրիս դնաց պաշտպանել Չօր. Պլաթի յառաջացող զօրաց ետեւի ճամբան, քալեց քանի մը տեղացիներու վրայ որոնք զօրաց վրայ կրակ րրած էին, եւ ետ մղուեցաւ ծանր կորուստով. Դարձեալ քալեց եւ տեղացիներու ամբողջներ քանդեց 18ին, ուրիշներ ալ քանդեց ուրիշ կողմ 19ին. Ամէն անգամուն ալ ուժգին ընդդիմութեան բախեցաւ. Այս ամենեւին արգելք չեղաւ Չօր. Պլաթի յառաջախաղաց զօրաց գլխաւոր թեւին, այլ 19ին, 20ին եւ 21ին գիշերայն յարձակումներ եղան այդ թեւին բանակետդին վրայ. Այդ յարձակումները, թէեւ ետ մղուեցան, կը ցուցնեն թէ Անգղիական բանակը դիւրին գործ չունի իր առջեւ. Գալով բանակին այն մասին որ Աֆրիտիներու դէմ կը գործէ Փէշտովուրի հարաւակողմը, տակաւին պատրաստութիւններ կը տեսնէ արշաւելու. Ընդհանուր հրամանատար Չօր. Լոքարթի հետ նոր միացած է.։

ՀԱՇՅՈՒԹԵԱՆ

ՆԱԽԱՇԱԽԻՂ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Ահաւաստիկ պատճէնն հաշտութեան նախաշաւիղ պայմաններուն, որոնք Սեպտ. 18ին Թոփհանէի թէօչլիկն մէջ ստորագրուեցան մէկ կողմէ Արաւելի գործերու նախարար Թէփիզ փաշայի եւ միւս կողմէ վեց մեծ տէրութիւններուն դեսպաններուն միջեւ.։

Յօդ. 1. Թուրքիոյ իսկական սահմանագիւղը պիտի ուղղուի համաձայն այն գիծերուն որ նշանակուած են կցեալ քարտէսին վրայ, որուն հետ կայ մանրամասն նկարագրութիւն մը.։ Որոշուած է որ ռազմագիտական տեսակետով թեթեւ փոփոխութիւններ կրնան ըլլալ յօդուտ Օսմ. տէրութեան, համաձայնութեամբ տէրութիւններուն եւ Բ. Դրան պատուիրակներուն, երբ տեղւոյն վրայ գործադրուին նշանակուած գիծերը.։ Այս սահմանի գծման մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ պիտի որոշուին շահակից երկու կողմերու պատուիրակներու եւ միջնորդող տէրութիւններու դեսպանատանց ղինուորական պատուիրակներու ձեռամբ.։ Սահմանի գծման յանձնաժողովը սոյն պաշտօնագրի թուականէն սկսեալ մինչեւ տասնեակինգ օր, եւ եթէ կարելի է՝ աւելի կանուխ, պիտի գումարի եւ իր որոշումները պիտի տայ գործին մասնակցող երեք կողմերուն մեծամասնութեամբ.։

Յօդ. 2. Յունաստան չորս միլիոն Օսմ.։

սկիւոյ պատերազմական տուգանք պիտի վճարէ Թուրքիոյ.։ Տուգանքին շուտ վճարումը դիւրացնելու հարկաւոր կարգադրութիւնը տէրութիւններուն աջակցութեամբ պիտի ըլլայ, այնպիսի կերպով մը որ Յունաստանի հին պարտուց արժէտէրներուն վնաս մը չըլլայ.։ Ասոր համար Աթենքի մէջ պիտի կազմուի միջնորդող տէրութիւններուն ներկայացուցիչներէն բաղկացեալ միջազգային յանձնաժողով մը, իւրաքանչիւր տէրութիւնէ մէկ անդամ անունուելու պայմանաւ.։ Յունական կառավարութիւնը օրէնք մը ընդունիլ պիտի տայ, նախապէս տէրութիւններէն ընդունուած, որով կը դժուին յանձնաժողովին գործառնութիւնները, եւ որուն համաձայն յիշեալ յանձնաժողովին բացարձակ հսկողութեան պիտի ենթարկուին պատերազմական տուգանքի փոխառութեան եւ ուրիշ ազգային պարագրքու տոկոսին ու զխաւճարին բաւող հասոյթներու գանձումը եւ յանձնաձեւը.։

Յօդ. 3. Առանց դաշելու սկզբանն այն առանձնաշնորհումներուն ու արտօնութիւններուն, զորս Յոյներն ուրիշ տէրութիւններու հպատակներուն հետ հաւասարապէս կը վայելէին պատերազմէն առաջ, մասնաւոր կարգադրութիւններ պիտի ըլլան հիւպատոսական թոյլտուութիւններու զեղծման առջեւն առնելու, արգարութեան կանոնաւոր ընթացքին առջեւ ելած արգելքները բառնալու, արուած դատական վճիռներու գործադրութիւնն ապահովելու, եւ Յունական հպատակներու հետ իրենց վէճերուն՝ նաեւ անանկութեան վերաբերեալ գործերուն՝ առթիւ Օսմ. եւ օտար հպատակներու շահերը պաշտպանելու նպատակաւ.։

Յօդ. 4. Հաշտութեան այս նախաշաւիղ պայմաններուն վաւերանալէն տասնեակինգ օր ետքը, կամ եթէ կարելի է՝ աւելի կանուխ, Յոյն բանագնացներ՝ հարկաւոր իրաւասութիւններով՝ Կ. պոլիս պիտի գան, որպէս զի Օսմ. լիազօր պատուիրակներուն հետ ձեռնարկեն հաշտութեան վերջնական դաշնագրին պատրաստութեան եւ ստորագրութեան.։ Այդ դաշնագիրը պիտի կնքուի այս պաշտօնագրին պայմաններուն հիման վրայ, եւ պիտի պարունակէ նաեւ յօդուածներ պատերազմական գերիներու փոխանակութեան, ընդհանուր ներման, յետո դարձուած հողերու բնակիչներուն ազատ գաղթման, ինչպէս եւ Յունական գորութեանց պատճառաւ կրուած վնասներու ի հաշիւ՝ անհատներու վճարելի հատուցման եղանակին համար.։ Նմանապէս թղթատարական եւ հեռագրական յարաբերութիւններու վերահաստատումը պիտի նշանակուի ըստ այն ընդհանուր պայմանագրութիւններուն, որով կը կառավարուին այդ յարաբերութիւնները.։

Յօդ. 5. Միեւնոյն ժամանակ Կ. պոլսոյ մէջ բանակցութեանց պիտի ձեռնարկուի հետեւեալ կարգադրութիւնները մինչեւ երեք ամիս կնքելու համար. (1) Վէճի նիւթ եղած հպատակութեան խնդիրները 1876ին Թուրքիոյ եւ Յունաստանի միջեւ բանակցութեան առարկայ եղած ծրագրին հիմանց համաձայն կարգադրող պայմանագրութիւն մը.։ (2) Յօդ. 9-ի մէջ նշանակուած պայմաններուն համաձայն հիւպատոսական պայմանագրութիւն մը.։ (3) Հանրային իրաւանց դէմ գործողները (հասարակ չարագործ) փոխադարձաբար իրարու յանձնելու պայմանագրութիւն մը.։ (4) Երկու կողման սահմանադրութիւններուն վրայ աւաղակութիւնները զսպելու պայմանագրութիւն մը.։

Յօդ. 2. Երբ հաշտութեան նախաշաղկի պայմաններն ստորագրուին, պատերազմական վիճակն անմիջապէս պիտի դադարէ թուրքիոյ եւ Յունաստանի միջեւ: Թիւսալիոյ պարսպուրը պիտի կատարուի մինչեւ մէկ ամիս՝ սկսեալ այն ժամանակէն, երբ տէրութիւնները կատարուած նկատեն Յօդ. Բ-ի վերջին երկու հատուածներուն մէջ նշանակուած պայմանները, եւ երբ պատերազմական տուգանքին յատուկ փոխառութեան հրապարակման թուականը միջազգային յանձնաժողովին կողմէ որոշուի նոյն յօդուածի մէջ յիշուած ելեւմտական կարգադրութեան տրամադրութիւններուն համաձայն: Թողութիւն տեղերը պարպելու եւ Յունական իշխանութեանց յանձնելու եղանակը շահակից երկու կողման պատուիրակներուն միջոցաւ պիտի որոշուի մեծ տէրութիւններուն պատուիրակներուն աջակցութեամբ:

Յօդ. 3. Երբ սոյն պաշտօնագիրն ստորագրուի եւ վաւերացուի, թուրքիոյ եւ Յունաստանի կանոնաւոր յարաբերութիւնները պիտի վերսկսին անմիջապէս: Երկու տէրութիւններէն իւրաքանչիւրին հպատակները, որոնց կացութիւնը կանոնաւոր է օրինաց առջեւ, պիտի կրնան ըստ առաջնոյն ազատօրէն բնակիլ եւ ուղեւորիլ միւսին հողին վրայ, եւ առեւտրական ու նաւագնացական ազատութիւնը պիտի վերահաստատուի փոխադարձաբար: Երկու կողմերն իրենց կը վերապահեն յառաջիկային կնքել առեւտրական եւ նաւագնացական պայմանագրութիւն մը:

Յօդ. 4. Երբ ներկայ պաշտօնագիրը վաւերանայ, հիւպատոսական յարաբերութիւններն անմիջապէս պիտի վերահաստատուին եւ հիւպատոսները, պատերազմին ժամանակ իրենց ազգայնոց շահերուն պաշտպանութիւնն ստանձնող տէրութիւններու ներկայացուցիչներուն աջակցութեամբ, իրենց պաշտօնները պիտի կրնան կատարել երկու երկիրներուն մէջ: Մինչեւ որ Յօդ. Ե-ի (2) հատուածին մէջ յիշատակուած պայմանագրութիւնը կնքուի եւ սկսի գործադրուիլ, հիւպատոսներն իրենց վարչական պաշտօնը պիտի գործադրեն պատերազմէն առաջ եղած հիմանց համաձայն: Օսմ. հպատակներու եւ Յոյն հպատակներու միջեւ եղած դատական գործերուն գալով, պատերազմին հրատարակուած առաջ դատարաններու առջեւ հանուած դատերը պիտի շարունակուին քննուիլ թուրքիոյ մէջ պատերազմէն առաջ գործադրուած դրութեան համաձայն: Պատերազմին հրատարակուած հետեւ ծագած գործերն ալ 1896 Փետր. 26/9 Մարտ թուակիր թուրքեւ Սերպական պայմանագրութեան հիմանց վրայ պիտի քննուին Եւրոպական իրաւաբանութեան կանոններուն համաձայն:

Յօդ. Թ. Եթէ թուրքիոյ եւ Յունաստանի միջեւ անհամաձայնութիւններ ծագին բանակցութիւններու պահուն, վէճի նիւթ եղած կէտերը շահակից երկու կողմերէն մէկուն կամ միւսին կողմէ պիտի կրնան մեծ տէրութիւններու Կ. պոլսոյ ներկայացուցիչներուն իրաւաբարութեան ենթարկուիլ: Ասոնց որոշումները երկու կողմաւորութիւններուն համար ալ պարտաւորիչ պիտի ըլլան: Այս իրաւաբարութիւնը պիտի կրնայ գործադրուիլ հաւաքաբար կամ շահակիցներու կողմէ յատուկ պէս ցուցուած եղանակաւ, կամ ուղղակի, կամ մասնաւոր պատուիրակներու միջոցաւ: Եթէ կարծիքները երկու հաւասար մասերու բաժնուին, իրաւաբարները երրորդ իրաւաբար մը պիտի ընտրեն:

Յօդ. Ժ. Թիւսալիոյ Յունաստանի թողման համար 1881 Մայիս 24ին կնքուած պայմանագրին տրամադրութիւններն անփոփոխ կը մնան, ի բաց առեալ զանոնք որ ներկայ պաշտօնագրով բարեփոխուած են: Բ. Դուռն իրեն կը վերապահէ նոյն պայմանագրէն բխած խնդիրներու կարգադրման վերաբերեալ իր առաջարկները դաշնագիր տէրութիւններուն ներկայելու իրաւունքը: Այդ տէրութիւններուն որոշումներն ալ պէտք է ընդունուին Յունաստանէ:

Յօդ. ԺԱ. Երկու տէրութիւններուն միջեւ բարի դրացիութեան յարաբերութիւններու պահպանումը ապահովելու նպատակաւ թուրքիոյ եւ Յունաստանի կառավարութիւնները յանձն պիտի առնեն իրենց երկիրներուն վրայ չթողադրել այնպիսի շարժումներու, որոնք դրացի պետութեան մէջ ապահովութիւնն ու հանդարտութիւնը խանգարելու ընդթիւն ունին:

Յօդ. ԺԲ. (վերջաբան) Երբ ներկայ պաշտօնագիրը վեհ. Սուլթանին հաւանութիւնն ստանայ, որ տեղի ունենալու է ութ օրուան մէջ, իր պարունակած պայմաններն անմիջապէս մեծ տէրութիւններու ներկայացուցիչներուն կողմէ պիտի հաղորդուին Աթենքի դահլիճին եւ գործադրելի պիտի ըլլան:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ուրբաթ Սէլամըզի արարողութիւնէն ետեւ Աւստրիական դեսպան Պառոն տը Բալիէ, յետոյ Ռուսմանիոյ գործակատար Մ. Միսու եւ Ֆրանսական գործակատար Մ. տը լա Պուլիւիէն պատիւ ունեցան ոչ-պաշտօնապէս վեհ. Սուլթանի ներկայանալու:

Ուրբաթ երեկոյ Ռուսական դեսպան Մ. տը Նէլիտով, որ Հոռոմի Ռուս դեսպան անուանուած է, Կայս. պալատ հրաւիրուեցաւ եւ իր յետոյ կոչման դերը ներկայեց: Յետոյ սեղան տրուեցաւ, որու ներկայ եղան Մեծ Եպարքոսը եւ նախարարները, Ռուս դեսպանատան պաշտօնէտիւնը եւ Կայս. պալատան բարձրաստիճան պաշտօնեաներ:

Աւստրիական դեսպան Պառոն տը Բալիէ երկուշաբթի վիճնա ուղեւորեցաւ արձակուրդով:

Աւստրիոյ Կայսրը գեղեցիկ եւ թանկագին իրեղեններ նուիրեց բարեսիրական վաճառահանդէսին:

Յունաստանի հետ պատերազմական վիճակին վերջանալուն հետեւանքով Յունաստանի գլխաւոր քաղաքներէն ութին հիւպատոսներուն հրամայուեցաւ իրենց պաշտօնատեղիները երթալու պատրաստուիլ:

Հաշտութեան նախաշաղկի պայմաններուն ստորագրուելէն ետքը Յունական դրօշ կրող քանի մը շոգենաւեր երեւցան նաւահանգստին մէջ:

Յունական պատրիարքարանին պաշտօնապէս գեղեցուեցաւ թէ այս տարի տասն Յոյն երիտասարդ պիտի ընդունուին կառավարական բարձր վարժարաններուն մէջ:

Այգեգործներու Էւֆրիսի տուրքին գանձման նկատմամբ հրաման մը ելաւ: Այդ տուրքը պիտի չգանձուի այն մարդերէն որոնք այդի կը մշակեն լոկ իրենց պէտքին համար, առանց վաճառականութեան ձեռնարկելու: Պիտի գանձուի անոնցմէ որոնք իրենց համար այդի ունին եւ օրականով ալ կը գործեն ուրիշ այգեպաններու համար, անոնցմէ որոնք իրենց այգիներու արտադրութեան ունէ մասը կը ծախեն, եւ անոնցմէ որոնք այդի ունին եւ միանգամայն ուրիշ ճարտարութեամբ կամ արհեստով կը զբաղին: Ռէճիի վարչութեան խնդրանքով հրամայուեցաւ փճացնել Էնկիւրիւի եւ խիււտ-

վէտիկեարի (Պրուսա) կուսակալութեան արգելեալ արտերու ծխախոտը:

Հանրային պարտուց վարչութիւնը ժամանակէ մը ի վեր արուեստագէտները մըրցումի հրաւիրած էր յօրինելու համար վարչութեան կողմէ ներմուծելի նոր դրոշմաթղթերու նմոշներ: Մ. Տէմիթեանի ձեռամբ պատրաստուած նմոշները ամենէն գեղեցիկն համարուեցան եւ արուեստագէտին 200 ոսկոյ մրցանակ մը տրուեցաւ:

Պէյրութ-Դամասկոսի կառուղին շինող ընկերութեան մենաշնորհին պայմանագրով լրացաւ, ուստի կառուղին հանրութեան մնաց, եւ բաժի հաւաքումը վերջացաւ:

Կ. պոլսոյ քարափներու ընկերութիւնը իր բաժնետէրերն հրաւիրեց իրենց բաժնէն ներու գումարէն 5 առ հարիւր ալ վճարել, վճարումը պիտի կատարուի Հոկտ. 31էն առաջ:

Տարտանելի ամրոցներուն մէջ խոշոր թնդանօթներու կիրառութեան վարժութիւնը շաբթու մէջ Ասաֆ փաշայի վերատեսչութեամբ շարունակուեցաւ նպատաւոր ելքով:

Անցեալ երկուշաբթի սաստիկ փոթորիկ պատահած է, կ'ըսուի, Եանեալի մէջ: Կարկուտ եւ յորդ անձրեւ տեղացած է սաստիկ հովով: Տուներու եւ արտերու բաւական չլսած հասած է, եւ կեանքի կորուստ ալ պատահած է:

ՎԵՐՁԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երկուշաբթի Աթենքի Ռուս դեսպանը պաշտօնապէս Յունաց Արտաքին գործերու նախարարին հաղորդեց հաշտութեան նախաշաղկի պայմաններուն պատճէնը հանդերձ դրութեամբ մը, որով կը յայտարարուի թէ տէրութիւններն իրենց միջնորդութեան գործը վերջացած կը նկատեն, եւ կը խնդրուի որ Յունաստան իրագործ պատուիրակներ ընտրէ որպէս զի անոնք Օսմ. կառավարութեան հետ բանակցին վերջնական դաշնագրին կնքման համար: Աթենքի մէջ բաւական մեծ յուսախառնութիւն զգացուեցաւ ի թեւ ստորագրուած պայմաններուն, եւ կարգ մը տաքսիւր ժողովի յանձնարարեցին մերժել եւ չընդունիլ այդ պայմանները: Սակայն Երեսփ. Ժողովը, որ պիտի գումարի այսօր, հաւանօրէն պիտի ընդունի հաշտութեան պայմանները, թերեւս քիչ մը ընդդիմանալով տէրութիւններուն ելեւմտական հակադրութեան:

Անցեալ հինգշաբթի Աթենքի սահմանադրին վրայ Զօր. Էլէսի Անգլ. զօրքերը Պէտման կիրճէն վանեցին զՀոռոտա Մոլլա եւ անոր հրամանին ներքեւ գտնուող Մոհմանտները, եւ գրաւեցին կիրճին անդի կողման երկիրը: Ռուսմանիոյ Թագաւորն ու Թագուհին, Վիլհելմայի մէջ մէկ երկու օր մնալէ ետեւ, Փրանց Եղգէֆ Կայսեր այցելութեան գացին ի Պուտափէշթ: Սա լուրը, թէ հաւանօրէն Պուտափէշթի մէջ պիտի յայտարարուի թէ Ռուսմանիա Երբեակ Զինակցութեան յարած է, թէ՛ կը հրատարակուի եւ թէ՛ միանգամայն կը հերքուի, ուստի եւ բուն իրողութիւնը ժամանակը միայն կրնայ յայտնել:

Ռուս հեռագրական գործակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ ժամտախտն ի նորոյ ճարակած է Պոմպայի մէջ եւ բաւական սաստկութեամբ: Կովկասի մէջ ծագած ժանտախտին նկատմամբ անցեալ շաբթու տրուած լուրը չիտկուեցաւ: Հեռագիրը արջառախ կ'ակնարկէ եղեր:

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Սեպտեմբեր 18/30, 1897

Գանձուիտ	24 10
Բումբէի երկաթուղի	115 25

ԴՐԱՄԱ, Օսմ. ոսկի 100

Մէհմետյէ	107 24	Ռուսիայի բոլ	89 25
Մէթալիք	97 30	Նաբոլէն	87 14
Պէշիք	102 20	Գրիմիք	51 5
Ալթընք	103 40	Սէքլ. ոսկի	109 36
Մանր արծաթ	103 20	Մանթիթ թղթ.	8 59

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՏԱՐԱՐ ԳՈՅՈՅՈՅՈՅ

Ֆիմանագրար Եղգուշը, Ամբիգան Խան